

Elaborades per Diego Gómez

Propostes didàctiques

El rellotge que no deia cucut

Dibuixos de Miguel Calatayud

EL RELLOTGE QUE NO DEIA CUCUT

DESCRIPCIÓ

Autora: Lucía Baquedano
Dibuixos: Miguel Calatayud

Animallibres / Barcelona, 2010
Col·lecció: LA FORMIGA, núm. 16
Sèrie Blanca

Format: 20,5 x 13 cm, 64 pàgs.
Enquadernació en rústica. Impressió a tot color.

Edat: primers lectors. A Castellburg tenen un problema: el seu príncep hereu no sap riure i tot el regne està trist. Sols l'enginyer d'una família de rellotgers fa capgirar la situació. Tot gràcies a un rellotge de cucut que quan canta les hores diu una altra paraula molt cacofònica i divertida.

El rellotge que no deia cucut és un llibre recomanable per a llegir sol o en família i sobretot és un excel·lent relat per als primers lectors, acompanyat d'una lletra adient i d'unes il·lustracions meravelloses a tot color.

RESUM ARGUMENTAL

A la part nord de la muralla de Castellburg, el príncep Tristany no sabia riure i els seus pares se sentien tristos. I com que els súbdits els estimaven molt, van començar a no riure i a oblidar-se dels somriures i les rialles.

Però a la part sud de la mateixa muralla vivia una família de rellotgers que sempre havia fabricat diferents models de rellotges per a lluir en els edificis i en les places de la ciutat. El rellotge de sol, el d'agulles i el de les campanes eren l'orgull de la família. Seguint la tradició, el fill va construir un rellotge de cucut que va ser famós entre els pobles veïns.

Tot anava perfecte, fins que un home va tornar un rellotge de cucut al taller perquè en lloc de dir «cucut!», l'ocellet, en sortir de la caseta per donar les hores, deia «caca!». El rellotge va ser amagat al magatzem de la rellotgeria fins que la mestra de la part est de la muralla el va recuperar per col·locar-lo a la sala d'actes de l'escola. I quan la família reial va anar a inaugurar el curs, va cantar el cucut, millor dit, va cantar el caca, i tots els nens i les nenes van fer somriure el príncep amb les seves rialles.

A partir d'aquell incident i gràcies al cant del famós ocell, la família reial va recuperar la felicitat i el poble de Castellburg va entendre que els fets més senzills tenen un gran poder: el de la felicitat.

TEMA I INTERÈS DEL LLIBRE

El rellotge que no deia cucut és una història plena d'imaginació i senzillesa, que connecta directament amb el món dels nostres nens i nenes. Es tracta d'un relat que viatja al centre del món de la fantasia i de l'aventura on cal ressenyar, entre d'altres, els aspectes d'interès següents:

- L'agilitat de la història, amb frases clares i curtes, la qual cosa facilita la seva comprensió i ens acostava al missatge que l'autora ens proposa.
- Un rerefons actitudinal important: la necessitat de sentir-se feliç i de valorar les petites coses com a referents en la vida de les persones.
- La temàtica carregada de tonalitats d'imaginació, que fa que la seva lectura sigui molt atractiva i enllaça amb els interessos del nostre alumnat, ja que aviat el lector o la lectora s'introdueix en el món que representen els rellotges i la seva transcendència en la vida de les persones i dels protagonistes del conte. Els diferents esdeveniments i situacions plantejats ens acosten al món de la fantasia des de la realitat quoti-

diana, una realitat que es descobreix sense falsedats, sense aspectes dolents, sense estridències. Una realitat vista amb els ulls nets i brillants de la infantesa.

A la fi, cal recomanar la lectura d'*El rellotge que no deia cucut* per les raons següents:

- La combinació de *fantasia, quotidianitat i aventura*. Es tracta d'un conte amb molt *d'enginy i imaginació*.
- El tractament de les relacions entre *els adults i els infants* que es troben presents en les pàgines del llibre des de la visió de col·laboració i de l'ajuda.
- El coneixement dels *oficis* i del món que envolta els *inventors i la seva creativitat*.
- La *presència de la diferència i la diversitat* com a font d'enriquiment.
- Les actituds de *respecte i cura cap a les coses*; en aquest cas, cap a les màquines que ens ajuden a viure i a ser una mica més feliços.

L'AUTORA

Lucía Baquedano Azcona va néixer a Pamplona el darrer mes de l'any 1938. Amb la seva primera novel·la juvenil, *Cinco panes de cebada*, va quedar finalista en el Premi Gran Angular de 1979. El 1986 va guanyar el Premi Barco de Vapor amb el conte infantil *Fantasma de día*. La seva novel·la juvenil *La casa de los diablos* també va ser finalista en 1990 en el Premi Internacional Infanta Elena. La novel·la infantil *Me llamo Pipe* va rebre el Premi de la Fira del Llibre a Almería el 1995.

Encara que ha publicat la majoria de les seves obres en castellà, algunes han estat traduïdes al català. Entre les més destacades cal ressenyar: *Cinco panes de cebada* (1981), *Fantasma de día* (1987),

De la Tierra a Halley (1988), *Los bonsáis gigantes* (1992), *La casa de los diablos* (1992), *¡Pobre Antonieta!* (1994), *Inventando historias* (1995), *Me llamo Pipe* (1995), *La peseta de Birlibirloque* (1999) i *El pueblo sombrío* (2003).

Lucía Baquedano gaudeix escrivint, i les seves històries connecten amb la realitat del món infantil i juvenil. És de justícia reconèixer la seva trajectòria professional com a escriptora. Una trajectòria que té continuïtat amb la publicació d'una de les seves històries per primera vegada a Animallibres, *El rellotge que no deia cucut*, dedicada a la seva néta María.

IL·LUSTRADOR

Miguel Calatayud (Asp, 1942) és llicenciat per la Facultat de Sant Carles de València i ha destacat, sobretot, com a il·lustrador. Des de l'any 1969, ha realitzat treballs per a nombroses editorials i és, sens dubte, un dels il·lustradors valencians més reconegut internacionalment. Ha il·lustrat, entre altres, els llibres *Tres i no res en la boca d'un drac* (1982), *El cavaller de cartó* (1984), *Saïda, la reina mora* (1987) i *El gegant panxut* (1992). Ha guanyat el Premi Nacional d'il·lustració de llibres infantils i juvenils dels anys 1989 i 1992, i el Premi Lazarillo d'il·lustració el 1974. També ha escrit algun conte com *El peu fregit* (1997) i ara aporta *El rellotge que no deia cucut* a l'editorial Animallibres. D'altra banda, també s'han de destacar els seus cartells realitzats per a diversos certàmens i campanyes culturals.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

Unes propostes didàctiques han de ser un instrument flexible i suggeridor, una eina de motivació al servei de l'alumnat i del

professorat. No han de ser un grup tancat d'exercicis que s'hagin d'aplicar tal com arriben a les nostres mans. Cal que, en la mesura que siguem capaços, les convertim en un seguit d'activitats plaents per al nostre alumnat. En conseqüència, no han de tenir com a únic objectiu transmetre coneixements, sinó també promoure l'enriquiment intel·lectual, ètic i estètic dels nens i nenes de les nostres escoles. Encara que les propostes han estat elaborades pensant en el currículum escolar del primer cicle de Primària, seria convenient fer una selecció entre els exercicis i jocs proposats, sempre tenint en compte les necessitats, els gustos, les possibilitats i els interessos del nostre alumnat.

La majoria dels educadors i educadores som conscients que, encara que la lectura és una activitat recreativa i lúdica, també és instructiva. Per tant, forma part de la nostra tasca aconseguir que els nostres alumnes esdevinguin lectors i lectores. Però cal ser conscients que això només serà possible si els introduïm en l'hàbit lector d'una manera lúdica, sense oblidar que, quan llegim, també aprenem diferents continguts.

Les diferents activitats que a continuació es presenten es podrien agrupar en tres grans blocs. Un primer amb les activitats *d'abans de la lectura*, que intenten crear tot un ventall d'hipòtesis i motivacions per a la lectura: fitxa del llibre, preguntes obertes sobre la ressenya de la història, activitats al voltant de les imatges de les cobertes, etc. Un segon bloc, inclòs ja dins l'apartat d'activitats complementàries, de comprensió i *repàs del relat* amb preguntes que intenten avaluar el grau de coneixement de la narració mitjançant activitats amb cert tarannà de comprovació. I, per últim, un apartat d'activitats més lúdiques i creatives que intenta barrejar:

- Jocs de llengua*: a manera d'estratègies per a l'adquisició de continguts propis de l'àrea de llenguatge.
- Integració de llengua i contingut*: s'aprenen diferents conceptes, procediments i actituds d'altres àrees, aprofitant les diferents temàtiques i continguts que es presenten en la lectura.

–*Intenció extraescolar*: es tracta de possibilitats de treball en grup, amb el suport de la família i/o de la comunitat educativa, que tenen una projecció fora de l’aula.

–*La introducció de les TIC*: activitats amb la presència de les noves tecnologies de la informació i la comunicació (ús de l’ordinador, xarxa Internet...).

SOLUCIONS D’ALGUNES DE LES ACTIVITATS

COMPLEMENTÀRIES PROPOSADES

SOLUCIÓ A L’ACTIVITAT NÚM. 10

La mestra de la part oest es deia Isabel.	F
El fill va agafar el rellotge i el va amagar davall del llit.	F
El general, molt seriós, es va escandalitzar en sentir el rellotge.	F
La reina no volia un rellotge de cucut, sinó un de caca.	V

SOLUCIÓ A L’ACTIVITAT NÚM. 12

T	R	(E)	S	T	A	C	I	(Ó)	S
(A)	J	U	N	T	A	(M)	E	N	T
L	A	(E)	S	G	L	E	S	I	A
O	Z	O	C	E	M	R	O	V	N
C	S	P	X	L	I	C	T	I	O
S	D	J	B	S	N	A	D	X	P
(E)	I	A	H	A	F	(T)	R	Z	E

SOLUCIÓ A L’ACTIVITAT NÚM. 13

El rellotge.

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

* L'editorial autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen aquestes propostes.

A) FITXA DE LA LECTURA

1. Mirant i llegint la coberta del conte, completa.

TÍTOL DE L'OBRA:

AUTORA:

DIBUIXOS:

ANIMALLIBRES, SL.

COL·LECCIÓ: NÚM.:

2. Fixa't en el dibuix de la coberta i contesta.

–Qui és el protagonista d'aquest conte?

–Saps què és un cucut? On viu? Què menja?

–Per què hi ha rellotges de cucut? Què fa el cucut? Com ho fa?

3. Ara mira aquest dibuix i contesta.

–En quina pàgina es troba el dibuix?

–És el mateix protagonista que el de la portada? Què li passa? Qui creus que pot ser?

B) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. Contesta.

–Com es diu el príncep hereu de Castellburg?

.....
.....

–Què li passa? Quin problema té?

.....
.....

–Com se soluciona el seu problema?

.....
.....

2. Relaciona cada frase amb la zona que correspongui.

Hi havia el palau reial •

• part est
de la muralla

Allà estava el taller de rellotgers •

Allà estava prohibit riure •

• part oest
de la muralla

Hi havia una escola •

No s'hi podien contar acudits •

• part sud
de la muralla

3. Completa la descripció de la caseta del cucut.

Per això va construir una de fusta ben bonica i va ficar la d'un rellotge petit a dins.

L'esfera amb números ocupava la façana, i a dalt tenia una

4. Encercla què deia el rellotge de cucut de l'escola.

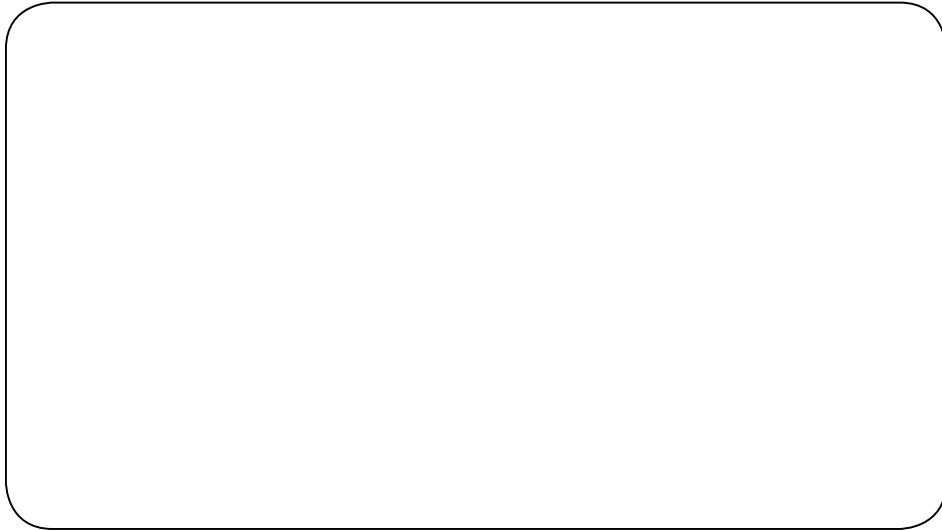
Tic-tac! Buc-buc! Caca! Caca! Cucut! Cucut!

5. Inventa un altre títol per a la història del rellotge de cucut.

.....

6. Fes un dibuix per a la coberta que representi la part de la història que més t'hagi agradat.

7. A Castellburg es va prohibir contar acudits. Però, com que no hi som, pots escriure'n algun i després contar-lo als teus amics i amigues.

.....
.....
.....
.....

8. Completa la graella dels rellotges familiars.

PARENTESC	TIPUS DE RELLOTGE	LLOC ON EL COL·LOCAREN
<i>Besavi</i>
.....	<i>ajuntament</i>
.....	<i>de campanades</i>
.....	<i>de cucut</i>

9. Castellburg és famosa pels rellotges. Relaciona per què són conegudes les ciutats següents:

- París •
- Elx •
- Madrid •
- Atenes •
- El Caire •

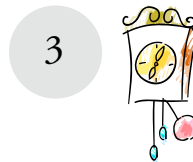
- Les palmeres
- Museu del Prado
- El Partenó
- La torre Eiffel
- Les piràmides

10. Posa V si és veritat i F si és fals.

La mestra de la part oest es deia Isabel.	
El fill va agafar el rellotge i el va amagar davall del llit.	
El general, molt seriós, es va escandalitzar en sentir el rellotge.	
La reina no volia un rellotge de cucut, sinó un de caca.	

11. Quin tipus de rellotge és?

1.	2.
3.	4.

12. Busca 5 edificis on posar rellotges.

T	R	E	S	T	A	C	I	O	S
E	J	U	N	T	A	M	E	N	T
S	A	E	S	G	L	E	S	I	A
C	Z	O	C	E	M	R	O	V	N
I	S	P	X	L	I	C	T	I	O
L	D	J	B	S	N	A	D	X	P
A	I	A	H	A	F	T	R	Z	E

13. Endequina, endevinalla. Dibuixa les solucions.

Passo la vida fent voltes,
caminant a poc a poc,
però per més que camino
sempre estic al mateix lloc.

No diu res però mai no calla,
sempre el portem a sobre,
ens fa córrer i mai no para.

14. Completa.

SINGULAR	PLURAL
gos
.....	bojos
príncep
feliç
.....	ocellets

15. Explica quan i com va somriure el príncep Tristany.

16. Juguem a:

Un, dos, tres, botifarra de pagès

Espai on es juga: Al carrer.

Tipus de joc: Joc motriu (carrera i control postural).

Nombre de jugadors: Tants com vulguem.

Explicació del joc: Un jugador fa de mare i es posa de cara a una paret; els altres jugadors se situen en una ratlla de sortida. La mare recita «un, dos, tres, botifarra de pagès» i es gira; si veu algun jugador en moviment, aquest ha de tornar a l'inici. Qui arriba primer a la paret farà de mare en la ronda següent.

17. A la classe de música.

A DINS D'UN BOSC CANTAVA
A dins d'un bosc cantava,
un cucut amb gran afany,
a dalt d'un roure altíssim
cridava al seu company
cucut cucut...

A dins d'un bosc can-ta-va un cu - cut amb gran a - fany - A
dalt d'un rou-re al-tís-sim cri - da-va al seu com -
pany. Cu - cut , cu - cut , cu - cú cu-cu-cu - cut.

18. Llegeix el significat de la dita i comenta-la a classe o a casa amb la teva família. N'estàs d'acord?

El més tonto fa rellotges.

La construcció artesanal de rellotges és especialment complexa. Amb aquesta expressió volem fer palesa la idea que qualsevol persona pot ser capaç, si s'ho proposa, de portar endavant una iniciativa. També hem recollit una versió que diu: «El més tonto fa rellotges de suro».

19. Entra en Internet i busca informació sobre rellotges en el web i després comenta amb els companys i les companyes què has après.

www.xtec.cat rellotges (atenció, aquesta web no existeix)

Propostes didàctiques referides al llibre
El rellotge que no deia cucut (ISBN: 978-84-96726-54-3)

© Animallibres, SL
Polígon Industrial 1 - 46600 Alzira
www.animallibres.cat
© Diego Gómez, 2009
Dibuixos de Miquel Calatayud, 2009